

Liturgie morgendienst Emmen, 22 januari 2017 Thema: Jood en Samaritaan

0. Bij de afkondiging van het overlijden van br Geleijnse zingen: **Psalm 63:2**
1. Votum
2. Zegengroet
Genade voor u en vrede van God onze Vader en van de Heer Jezus Christus.
3. Zingen: **Psalm 84:1,4** (http://www.denieuwepsalmberijming.nl/1-berijmingen-psalm84.html?code=2184&category_id=1)
4. Gods wil voor ons leven
5. Zingen: **Psalm 84:2** (http://www.denieuwepsalmberijming.nl/1-berijmingen-psalm84.html?code=2184&category_id=1)
6. Gebed om verlichting met de heilige Geest
7. Schriftlezing: **Johannes 4:1-42** (*gelezen door...*)
8. Kindermoment, afsluiten met **Psalm 116:1** (*geleerd door de kids op school*)
9. Preek
10. Amenlied: **NLB 653:1,3,7** (=oude LvdK 75:4,5,6)
11. Dankgebed, voorbede
12. Inzameling van de gaven (*diakenen geholpen door...*).
13. Slotzang: **Psalm 126:2,3**
14. Zegen.
De genade van onze Heer Jezus Christus, en de liefde van God en de eenheid met de heilige Geest zij met u allen.

Volk van God, geliefde gemeente van Jezus Christus,
br/zr jonger of ouder, welkome gast, luisteraar/kijker thuis,

Het verhaal van de Samaritaanse vrouw staat bol van de vooroordelen. [dia1]
Joden gaan niet met Samaritanen om. Mannen niet met vrouwen. En heiligen niet met zondaars.

Dat waren zo de vooroordelen uit die tijd.

Later zijn er nog meer vooroordelen van lezers bij gekomen: [dia2] die Samaritaanse vrouw deugt niet, zij is een door en door slechte vrouw. Ook is ze dom, want ze reageert vol onbegrip op wat Jezus zegt. En dan probeert ze Hem ook nog eens af te leiden als Hij haar te dicht op de huid komt.

Jezus trekt zich niets aan van grenzen en barrières die mensen hebben opgeworpen.
Zonder omwegen gaat Hij recht op het doel af.

Als Hij het gespannen Judea ontvlucht naar het rustige Noorden, omdat het *nu nog niet* de tijd is voor de beslissende confrontatie met de Joodse leidlieden, [dia3] gaat Hij dwars door het gebied van Samaria. Hij kiest de kortste, snelste weg.

En op een knooppunt van wegen komt Hij samen met zijn leerlingen in de buurt van de stad Sichar, dicht bij de berg Gerizim.

Daar is een bezienswaardigheid, een heilige pleisterplaats: de Jakobsbron.

Vermoeid gaat Jezus zitten (hoe is Hij echt *mens!*), terwijl zijn leerlingen nog verder lopen naar de stad om boodschappen te doen.

Hoe laat was het? Johannes weet het nog precies: ongeveer [dia4] het 6^e uur.

Maar ja, hoe laat is dat? [dia5] Op z'n Hebreeuws zou je zeggen: 12 uur in de middag, op het heetst van de dag (zie ook vertaling NBV).

Da's alleen niet echt een tijdstip om te reizen en water te putten, eerder om een slaapje te doen.

Daarom ligt het meer voor de hand te denken aan [dia6] de Romeinse klok (die Johannes vaker omheeft, 19:14) en dan loopt het tegen de avond (\pm 6 uur).

Daarmee is gelijk ons 1^e vooroordeel weggenomen, nl dat de vrouw die Jezus hier ontmoet een *outcast* is, een door en door slechte vrouw met wie niemand iets te maken wil hebben en die mensenschuw juist om 12 uur 's middags naar de put gaat, om maar zo weinig mogelijk mensen te ontmoeten.

Waarom weet die zelfde vrouw later anders zoveel mensen te mobiliseren?

Zouden die echt naar haar geluisterd hebben als ze een *outcast* was!?

[dia7] Ook het 2^e en 3^e vooroordeel gaan eraan: Jezus begint een gesprek met een *vrouw* die ook nog *Samaritaan* is.

Later zullen de leerlingen nog opmerken dat het ordinair is in het openbaar als man alleen met een vrouw alleen te praten. Daar komen praatjes van...

Maar Jezus ziet hier geen vrouw en geen Samaritaanse, maar een *mens*.

En Hij gaat een *ontmoeting* met haar aan; er ontstaat contact.

Hij vraagt om drinken.

Dat lijkt een onschuldig begin. Zoals wij, om een gesprek op gang te krijgen, gemakkelijk over het weer beginnen.

Toch is Jezus hier doelbewust bezig: Hij *wil* het over water hebben.

De vrouw reageert fel. Ze heeft duidelijk temperament: kent die man de regels niet ofzo!? Joden voelen zich toch altijd beter dan een ander, en willen toch voor geen goud uit het zelfde kopje drinken als een Samaritaan!?

Rustig, maar ook raadselachtig, is het antwoord van de Heiland.

Hij spreekt over een Godsgeschenk en over levend water dat Hij kan geven.

Iets beleefder maar nog steeds een beetje spottend wijst de vrouw erop dat Hij geen emmer heeft en dat de put diep is.

Bovendien kan ze nog steeds alleen maar in tegenstellingen denken: bent U soms meer dan *onze* vader Jakob die *ons* deze put gegeven heeft!? Is er misschien nog een andere bron in de buurt!?

Alhoewel ze de symbooltaal van Jezus niet begrijpt, komt ze al wel in de buurt van de kern, want er *is* inderdaad een andere Bron!

Het 4^e vooroordeel blijkt daarom ook geen stand te houden: dit is geen domme vrouw.

Niet dommer in elk geval dan Nicodemus en straks nog de leerlingen van de Heer, die immers ook niet (niet meteen) begrijpen wat Jezus met zijn symbooltaal bedoelt.

Hij heeft het over een andere werkelijkheid: *zijn* werkelijkheid.

Waarbij zal de mens leven? Bij wat voor handen is, wat binnen eigen bereik is?

Of bij wat van Boven is en waarover je niet zelf de beschikking hebt, maar wat je geschenken moet worden?

[dia8] Er zijn nl twee soorten water: water wat je zelf kunt putten, maar waar je meteen weer dorst van krijgt. En water wat je van Hem kunt krijgen waardoor je in eeuwigheid geen dorst meer hebt en wat je juist zelf tot een bron maakt.

Het levende water dat Jezus wil geven is de heilige Geest.

Dat wordt een *wedergeboorte* in je, een nieuwe manier van leven en denken en willen, iets wat vrucht voortbrengt – stromen van levend water!

[dia9] En kijk, dan worden de rollen omgedraaid: nu vraagt de vrouw, beleefd maar nog steeds met een beetje 'n spottende ondertoon, *Jezus* om water.

Maar voor de Heer dat gaat doen, wil Hij dat ze eerst haar man erbij haalt.

Dan kan die nl ook delen in het Bronwater – man en vrouw zijn immers één!

Maar dat blijkt hier toch niet het geval te zijn. Want met de man waarmee de vrouw nu samenwoont is zij niet wettelijk één.

Jezus weet dat: 5x al was ze in het huwelijk getreden (en dat was al heel uitzonderlijk, dat deed je 2x, hooguit 3x). Maar al die mannen waren overleden of van haar gescheiden. En nu ze samenwoont met de 6e man in haar leven, heeft ze niet eens meer de moeite genomen om te trouwen.

Dit samenwonen geldt voor Jezus niet: *terecht zeg je dat je geen man hebt*.

De vrouw weet zich doorzien – deze man weet alles van haar!

Weet dat zij *dorst* naar liefde, *dorst* naar genegenheid, naar warmte, geluk.

En dat tot nu toe niemand die dorst heeft kunnen lessen.

Deze man weet dat. Zou Hij geen *ziener* zijn? Geen profeet?

Hoe gaat dat vaak?

Als iemand te persoonlijk wordt, te dichtbij komt, je dóór blijkt te hebben, dan voel je je ongemakkelijk en probeer je het gesprek op iets anders te brengen.

Doet deze vrouw dat ook?

Dat is vaak wel gedacht: ze leidt Jezus af als het te intiem wordt door een theoretische theologische kwestie aan de orde te stellen. Ze vraagt immers: *op welke berg moeten we God eigenlijk aanbidden?*

Maar zo denken is opnieuw een vooroordeel!

Want deze vrouw zit veel dichterbij de kern dan je oppervlakkig gezien denkt!

Steeds dichterbij nadert ze de ontknoping.

Steeds meer respect en ontzag klinkt er door in wat ze zegt, en het spottende toontje verdwijnt.

Jezus gaat op haar vraag in. Want *is* Hij niet een profeet!?

Is Hij niet de ware Jakob!?

Op welke berg moeten we God aanbidden: [dia10] hier op de Gerizim, of daar in Jeruzalem? Dat is de vraag.

En nu er dan toch een profeet-die-alles-weet bij haar staat, wil de vrouw daarop wel eens antwoord.

Zo van: maakt het eigenlijk wat uit naar welke kerk je gaat? We dienen toch allemaal dezelfde God? Zijn niet alle kerken als het erop aankomt één pot nat?

Maar kijk uit: dat is óók een vooroordeel!

En Jezus trapt er niet in: heel duidelijk zegt Hij dat het *wel* wat uitmaakt waar je heen gaat: [dia11] *het heil is uit de Joden*.

De Redder van de wereld is Niemand anders dan de Messias van de Joden!

Tegelijk zegt Hij erbij dat heel wat scheuringen kunnen worden opgeheven.

Als de wil en de gehoorzaamheid er is, kan kerkelijke verdeeldheid een heel eind worden teruggedrongen.

Omdat er een *nieuwe geloofsgemeenschap* zal ontstaan, waarin het niet langer draait om Jeruzalem of Gerizim, [dia12] maar om Jezus Christus als de nieuwe tempelberg! In Christus kunnen Jood en Samaritaan worden verenigd!

In Christus vervalt de scheiding tussen ras, natie of geslacht – dat doet er niet meer toe.

Niet hoe mensen tegen elkaar aankijken, niet een kerkelijke cultuur die gekoesterd wordt, niet allerlei vooroordelen die er over en weer bestaan mogen nog reden zijn om kerkelijke verdeeldheid te laten voortbestaan.

Alleen Jezus Christus en het geloof in Hem kan samenbrengen of verdelen.

Ja, dat laatste ook: Christus kan ook verdeeldheid brengen, nl als Hij niet genomen wordt zoals Hij is.

Bijvoorbeeld als mensen van Hem een mens als henzelf maken, en dus niet erkennen dat Hij ook God is.

Of als ze van mening zijn dat Hij nooit de verzoening tot stand gebracht kan hebben omdat Hij niet in onze plaats is gestorven.

Dan ontzeg je Hem zijn belangrijkste werk, waarvoor Hij op aarde kwam.
Als je de Geest hebt en de waarheid lief, kun je dat nooit accepteren.

[dia13] Terug naar het gebeuren bij de Jakobsbron.

Hier legt Jezus het accent op eenheid.

Want via de bedding van het Jodendom stroomt de Messiaanse redding de hele wereld in!
De Geest van God waait over heel de aarde.

En Hij wil en zal jong en oud, man en vrouw, Jood en heiden, vervullen en tot
wedergeboren broers en zussen van Christus maken!

Waarachtige aanbidders zullen dan net als Hij God *Vader* noemen en Hem aanbidden in
geest en in waarheid.

Dat wordt het nieuwe criterium.

Dankzij Christus hoeven we niet meer via een of andere tempel naar God de Vader toe,
maar mogen we rechtstreeks naar de Vader gaan, ja, zijn we *zelf* tempels geworden,
tempels van de Geest.

Nu zijn we bij de kern. Hier draait het allemaal om.

En de Samaritaanse vrouw voelt dat.

Ze weet meteen dat deze profeet bij de put het over de Messias heeft.

Ze weet zelfs dat die Messias *Christus* genoemd wordt, de Gezalfde met de heilige Geest –
of deze vrouw dus goed bij is!

Dan spreekt Jezus het hoge woord: [dia14] *Ik ben het*.

Steeds is dat de kernboodschap in het evangelie van Johannes: IK BEN – Jezus is de
Messias. En de Messias is Jezus! (vergelijk 20:31)

Ik ben het die het verschil uit maakt. Die elk vooroordeel doorbreekt.

Ik ben het die meer om mensen geef dan om door mensen bedachte grenzen en
tegenstellingen.

Ik ben het die Joden en Samaritanen samenbindt, zwart en blank, arm en rijk, jong en oud.

Werkelijk grensverleggend en baanbrekend!

Jezus maakt je wat je echt bent: *mens*.

[dia15] Abrupt is het gesprek tot een einde gekomen. Jezus heeft zijn doel bereikt.

Hij heeft levend water uitgestort, mild en overvloedig.

En zij die zo ontzettend grote dorst had is verzadigd en wordt nu zelf fontein van
stromend water.

Want waar Jezus door zijn Geest in je komt wonen, neemt Hij alle ruimte in beslag.

Welke leegte blijft er dan nog bestaan?

Hij *verzadigd* - geen dorst meer in eeuwigheid!

Daarom kan de kruik bij de put blijven staan – ze heeft nu wel wat anders uit te delen dan
water waar je toch weer dorst van krijgt.

Hier blijkt wat wedergeboren zijn is: als je in Christus bent blijf je niet langer passief aan de
kant staan of achter de televisie of laptop hangen, maar kom je in beweging, word je zelf
een bron.

[dia16] *Het water dat Ik je geef zal in je worden tot een bron waaruit water opwelt dat
eeuwig leven geeft*, had Jezus gezegd.

En dat is te zien! Moet je kijken wat er met die vrouw gebeurt: ze wordt enthousiast getuige van de Messias.

Ze trommelt al haar stadsgenoten op en vertelt wat ze heeft meegemaakt.

Iemand die alles van me weet en toch met me wil omgaan. Eindelijk heb ik de ware Jakob gevonden. De barmhartige Jood. Zou dat niet de Messias zijn!?

En wonderlijk: werkelijk de hele stad stroomt uit. Wat een fontein!

[dia17] Ondertussen zijn de leerlingen terug bij Jezus.

Ze vinden het allemaal maar niks wat er gebeurt; hun meester in gesprek met een Samaritaanse vrouw; hun meester die helemaal niet wil eten...

Maar zijn spijze is de wil van God te doen.

Net als de vrouw begrijpen ook de leerlingen zijn beeldtaal niet.

Opnieuw is de werkelijkheid van Jezus een andere dan die van de mensen om Hem heen.

Zeggen jullie niet dat over 4 maand de oogst komt? Maar kijk eens goed, en dan niet alleen naar binnen, maar vooral ook naar buiten: de velden zijn nu wit om te oogsten!

Het ziet er wit van de mensen! Gods Geest roept het gezaaide wakker. De oogst heeft nu de hoogste prioriteit. Veel Samaritanen blijken rijp voor het eeuwige leven!

In Jezus vallen alle vooroordelen weg.

Reken maar dat het voor de Samaritanen niet eenvoudig was te erkennen dat deze *Jood* de ook aan hen beloofde Messias is.

En toch is dat de conclusie die ze trekken nadat de Heer op hun verzoek nog 2 dagen bij hen is gebleven: [dia18] *we hebben Hem zelf gehoord en we weten dat Hij werkelijk de Redder van de wereld is.*

Ze geloven het: het heil is inderdaad uit de Joden.

Bij de Samaritanen zie je wat er met je gebeurt als je Jezus Christus echt ontmoet, als je in gesprek met Hem gaat, Hem binnen laat komen in je hart: dan leer je je Redder kennen. Hij kent jou, maar ken jij Hem? Voel je het al borrelen?

Amen

[dia19]